

Odpovídavost (reaktibilita) / Reaktibilita (odpovídavost) / Svět a reaktibilita

Svět, v kterém žijeme, není založen na nějakých základních kamenech, elementech, které jsou jen nějak poskládány a při různých příležitostech se jen přesouvají a jinak hromadí, ale je založen především na schopnosti takových „elementů“ na sebe navzájem reagovat. Když tohle připustíme resp. když si tohle náležitě uvědomíme, musí nám být jasné, že v našem pohledu na svět už nemůže jít jen o nějaké drobné opravy, a že už vůbec nestačí k dosavadním našim znalostem a vědomostem připojit ještě nějaké další, nýbrž že se budeme muset učit myšlenkově pracovat nově, daleko obezřetněji a s ustavičným ohledem na to, že tomu stále ještě nejsme dost přivyklí, takže jsme odváděni dosavadní rutinou na chybné cesty. Především musíme mít stále na paměti, že předpokladem schopnosti reagovat je schopnost být aktivní, a za druhé budeme muset stále pamatovat, že akce nevzniká jen tak z ničeho, nýbrž že je vždycky akcí nějakého subjektu. Nejde tedy a ještě dlouho nepůjde jen o to, vzít „na vědomí“ fenomén reaktivity a reaktibility, ale že před námi stojí několik problémů, jimiž se musíme bedlivě, ale s největší pozorností a opatrností do hloubky i do detailu zabývat: předně to je subjekt, akce a aktivita, schopnost návratu zpět k sobě (na různých úrovních), jak řečeno, ale ještě další. Subjekt nikdy nebudeme moci chápat nejen jako předmět, ale ani jako pouze „pozitivní“ jsoucno, ale budeme muset přihlížet k „nejsoucím“ fázím jeho „bytí“, tj. k jeho „bylosti“ i k jeho „budosti“. A to nás nutně povede k rozsáhlé problematice tzv. nepředmětné skutečnosti: každý subjekt musíme chápat jeho jen zčásti či z jedné stránky „skutečný“ (uskutečněný), ale zčásti také ještě neuskutečněný, nepředmětný, a tím eo ipso nějak zakotvený v „nepředmětnosti“, ve „světě“ tzv. „ryzí nepředmětnosti“. A to nás pak musí vést k otázce, do jaké míry je vůbec možno nepředmětnost, zejména pak ryzí nepředmětnost, myšlenkově tematizovat. AStd. atp. Akceptovat fenomén „reaktibility“ znamená tedy otevřít pohledy směrem, kam se dosavadní evropské myšlení vůbec nedívalo, a pokud nějaké náznaky bylo a je možno rozpoznat, jsou to většinou buď zbytky starého, ještě předponového myšlení, anebo vlivy mimoevropských myšlenkových a kulturních tradic.

(Písek, 100301-1a.)